

Leerervaringen en Dilemma's Veiligheidskaart West-Brabant West

Inleiding

In de regio West-Brabant West wordt er gewerkt met een veiligheidskaart. Dit doen we al een langere tijd. In de afgelopen jaren zijn we gekomen van ontwikkeling naar doorontwikkeling.

De veiligheidskaart bestaat uit een aantal onderdelen:

- Het voorblad
 - Hierop staat of het gezin instemming heeft gegeven voor het inbrengen in het Regionaal Veiligheidsteam.
 - De mening van de betrokkenen. Dit is altijd het gezin maar ook de betrokken zorgverlener kan zijn mening geven.
 - Welke professional het gezin wil bespreken en welke vraag hij/zij heeft voor het Regionaal Veiligheidsteam.
- De veiligheidsinschatting
 - In dit deel wordt de gezinssituatie beschreven.
 - Naast de gezinssituatie wordt er een beschrijving gegeven van de veiligheidssituatie, wordt deze gewogen door middel van een veiligheidscijfer en wordt er een standpunt ingenomen over de (on)veiligheid in het gezin.
 - Alle betrokkenen in en bij het gezin wordt gevraagd om een veiligheidscijfer te geven.
- Het plan
 - In het plan wordt er een veiligheidsplan gemaakt en bepaald welke acties hieruit voortvloeien dan wel wie wat gaat doen.
- Het borgingsplan
 - Wordt ingevuld bij *het overdragen van het gezin naar het lokale team of bij het afsluiten van een juridische maatregel of wanneer het lokale veld een gezin afsluit wanneer de veiligheidsscore een voldoende is of de casuïstiek vraagt om in verbinding met betrokkenen los te laten.*
- Persoonsgegevens
 - Bij inbreng in het Regionaal Veiligheidsteam wordt het gezin gepseudonimiseerd besproken.
 - Na de inbreng in het Regionaal Veiligheidsteam wordt de veiligheidskaart aangevuld door de inbrenger en op basis van afspraken zal de kaart met relevante persoonsgegevens worden aangevuld.

Waarom is er een Veiligheidskaart

De start van de veiligheidskaart heeft plaatsgevonden in 2019. Gezinnen werden besproken op in de veiligheidsteams van WBW zonder hun aanwezigheid en zonder dat het duidelijk was op basis waarvan informatie gedeeld werd. Daarnaast was het oorspronkelijke doel met de inzet van de veiligheidskaart om te komen tot meer eenheid in taal en verschillende instrumenten, tot slot is administratieve last vermindering een doel. Vanuit georganiseerde leerbijeenkomsten werd duidelijk dat er behoefte was aan een uniform document, waarin informatie de samensmelting is van verschillende methodieken en met instemming van het gezin gedeeld zou kunnen worden. Altijd met als reden dat er sprake is van een jeugdige die opgroeit in een onveilige thuissituatie.

In de afgelopen jaren is de veiligheidskaart steeds doorontwikkeld. Per oktober 2024 wordt er gewerkt met een nieuwe versie van de kaart. In de nieuwe versie is er de verbinding gemaakt met de visie gefaseerd samenwerken aan veiligheid. Ook zijn er overeenkomsten met de Top 3

methodiek van Civil Care. Bij iedere doorontwikkeling is er aandacht voor een aantal belangrijke punten:

- Het is de veiligheidskaart van het gezin; hoe zorgen we ervoor dat het gezin eigenaar blijft van de informatie die in de kaart wordt geschreven en is er sprake van rechtsbescherming.
- De professional werkt met de veiligheidskaart; hoe zorgen we ervoor dat de veiligheidskaart geen administratieve last wordt maar helpend kan zijn in het begeleiden van en het inzetten van hulp in het gezin.
- De veiligheidskaart is van alle betrokken gemeenten (jeugd) en netwerkorganisaties; hoe zorgen we ervoor dat de veiligheidskaart op de juiste manier op verschillende plekken gebruikt kan worden en daarmee een universeel document wordt wat echt meereist met het gezin.

Leerervaringen door de jaren heen

Eén van de belangrijkste leerervaringen is de ontwikkeling die de professional heeft doorgemaakt bij het gebruik van de veiligheidskaart. Waar de professional vooral eerst het gezin wil opschalen naar de volgende netwerkorganisatie, lukt het de professional nu om op zoek te gaan naar ondersteuning en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het werken in estafette verschuift naar samenwerken en blijven bij een gezin.

Praktijkvoorbeeld Veiligheidskaart inbreng 'oude manier'.

In 2020 wordt een gezin besproken in het veiligheidsteam. De inbrenger heeft de volgende vraag: 'ik wil dat de Raad voor de Kinderbescherming een beschermingsonderzoek gaat starten. Begeleiding in het vrijwillig kader lukt niet. Ouders houden zich niet aan de gemaakte afspraken en er is geen zicht op de ontwikkeling en veiligheid van de kinderen in het gezin'.

Praktijkvoorbeeld Veiligheidskaart inbreng 'nieuwe manier'.

In 2024 wordt een gezin besproken in het Regionaal Veiligheidsteam. De inbrenger heeft de volgende vraag: 'Ik maak mij zorgen over de veiligheid van de kinderen in het gezin. Ik zou graag advies willen over hoe de veiligheid vergroot dan wel weggenomen kan worden en hoe te handelen als het gezin blijft weigeren om mee te werken'.

Een andere belangrijke leerervaring is dat het gezin steeds meer eigenaar is geworden van zijn/haar eigen informatie. Bij de start van de veiligheidskaart in 2019 woog altijd de professional het veiligheidscijfer. Het gezin werd niet of nauwelijks bevroegd hierop en voerde onvoldoende regie op de eigen informatie. Bij recente inbrengen in het Regionaal Veiligheidsteam zien we dat de invloed en het aandeel van het gezin in de veiligheidskaart vergroot is. Dat wil zeggen; de veiligheidskaart wordt actief besproken met het gezin. Het gezin voert veel meer regie op zijn/haar eigen informatie. Gezinnen laten zien dat zij prima in staat zijn om wel/niet en cijfer te geven voor de (on)veiligheid.

We zien ook dat de veiligheidskaart ervoor zorgt dat professionals steeds meer dezelfde taal gaan spreken. Door op basis van de informatie in de kaart, wordt er een gezamenlijke inschatting gemaakt van de veiligheid waarbij een gezamenlijk beeld ontstaat en er daarmee ook een advies gegeven kan worden en/of een plan hoe verder te gaan.

Binnen de doorontwikkeling van de veiligheidskaart is het gelukt om het *verzoek tot onderzoek kinderbeschermingsmaatregel* te vervangen door de veiligheidskaart. De veiligheidskaart is daarmee niet een extra document geworden om in te vullen maar heeft een ander belangrijk document vervangen binnen de keten. Dit gehele proces heeft ervoor gezorgd dat de Raad voor de Kinderbescherming samen met de andere netwerkpartners en gemeenten geïnvesteerd hebben in het verminderen van administratieve last voor de professional.

Dilemma's Veiligheidskaart

Naast leerervaringen brengt de ontwikkeling en implementatie van de veiligheidskaart ook dilemma's met zich mee. Hieronder staan de belangrijkste dilemma's die wij tegen zijn gekomen:

- Eigenaarschap van de veiligheidskaart: regie van het gezin over de informatie in de veiligheidskaart.
- Aard en ernst om overheidsingrijpen te rechtvaardigen.
- Beweging van gezinnen naar huishoudens.
- De veiligheidskaart blijft een gezamenlijk gedragen document van netwerkorganisaties en gemeenten.
- Professionals worstelen met het verwerken van de informatie van het gezin in de veiligheidskaart. Dat wil zeggen kort en bondig formuleren in plaats van een heel dossier te verwerken.

In de gehele doorontwikkeling van de veiligheidskaart staat het dragen van een gezamenlijke verantwoordelijkheid centraal. Van het samen ontwikkelen van een veiligheidskaart, gezamenlijk de trainingen over de veiligheidskaart te geven aan professionals tot aan het maken van afwegingen betreffende overheidsingrijpen en de beweging te maken van gezinnen naar huishoudens. Netwerkpartners en gemeenten denken allemaal mee in de ontwikkeling van de veiligheidskaart. Er is sprake van commitment maar dat is niet vanzelf gegaan. Netwerkorganisaties en gemeenten hebben hun eigen wensen en behoeften en dat bracht met zich mee dat het ontwikkelen van de veiligheidskaart tijd vraagt. We hebben geleerd om iedereen die betrokken is actief te betrekken maar ook duidelijk te zijn over het proces en wat we als doel hebben met de veiligheidskaart.

Professionals worstelen met het eigenaarschap van de veiligheidskaart. De veiligheidskaart reist mee met het gezin. De veiligheidskaart start bij de jeugdprofessional van de gemeente. De jeugdprofessional bespreekt samen met het gezin de inbreng in het Regionaal Veiligheidsteam en vraagt hierbij om instemming. De jeugdprofessional stelt middels de veiligheidskaart hun vraag aan het Regionaal Veiligheidsteam. Het Regionaal Veiligheidsteam geeft advies en deze informatie wordt verwerkt in de veiligheidskaart. De bedoeling is dat de veiligheidskaart vervolgens wordt bijgewerkt door betrokken professionals van verschillende organisaties. Het is gebleken dat het lastig is voor professionals om informatie te laten staan of weg te halen. Voor gezinnen betekent het dat de veiligheidskaart uit kan groeien tot een dossier waarin teveel informatie staat en zij onvoldoende grip meer hebben op hun eigen informatie. Het is een dilemma om te komen tot een leesbaar document wat echt van het gezin is.

Een ander dilemma wat de veiligheidskaart met zich meebrengt is het beschrijven van de aard en ernst door professionals waardoor overheidsingrijpen gewenst is. Professionals willen goed in contact blijven met hun gezinnen. De veiligheidskaart en de inbreng in het Regionaal Veiligheidsteam vraagt van professionals dat zij een duidelijke vraag stellen en dit goed onderbouwen met informatie over het gezin. Er wordt op gestuurd dat een inbreng niet alleen maar is om op te schalen naar de Raad voor de Kinderbescherming voor een

kinderbeschermingsmaatregel maar dat de vraag breder wordt gesteld. Voor professionals is gebleken dat dit dilemma's oplevert. Ze weten dat ze open en transparant het gesprek dienen te voeren met gezinnen maar dit is niet altijd mogelijk, bijvoorbeeld vanwege omstandigheden in een gezin. De professional voelt zich dan klem zitten tussen enerzijds wat er gevraagd wordt aan informatie vanuit het Regionaal Veiligheidsteam en het zicht hebben en houden op de veiligheid in het gezin.

Een gecombineerd dilemma is hoe enerzijds de beweging gemaakt kan worden van gezinnen naar huishoudens en anderzijds de veiligheidskaart een gezamenlijk gedragen document blijft. Netwerkorganisaties hebben verschillende handelwijzen als het gaat om informatie krijgen en informatie delen. De veiligheidskaart moet een werkbaar document blijven maar dit is lastig als we willen voldoen aan alle wensen en verwachtingen vanuit onze samenwerkingspartners op juridisch en organisatorisch gebied. We zijn zoekende naar mogelijkheden om de veiligheidskaart in breder perspectief te bespreken. We willen niet alleen de jeugdige die in onveiligheid is bespreken maar breder kijken naar het gehele gezinssysteem/huishouden. Als we die bredere beweging willen maken zullen we meer moeten gaan nadenken over hoe we omgaan met informatie en hoe we dit beschrijven bij een nog bredere groep organisaties. Veilig Thuis is bijvoorbeeld een organisatie die hierin dilemma's ervaart. Zij gebruiken de veiligheidskaart voor al hun casuïstiek (0-100) maar ervaren dat netwerkpartners, doordat zij een andere werkwijze hebben, niet op dezelfde wijze omgaan met het verwerken van informatie over het gezin. Het zijn dilemma's die niet gelijk opgelost kunnen worden maar waarin we als RVT wel met elkaar blijven praten over hoe we bij ons doel kunnen blijven, namelijk een lees- en werkbaar document voor zowel het gezin/huishouden als de professional.